

Innspill til EOV-metoden i prosjektet «Målrettet beiting for bedre jord- og økosystemhelse».

Reidun Pommeresche (NORSØK) og levina Sturite (NIBIO), nov. 2022.

Innhold

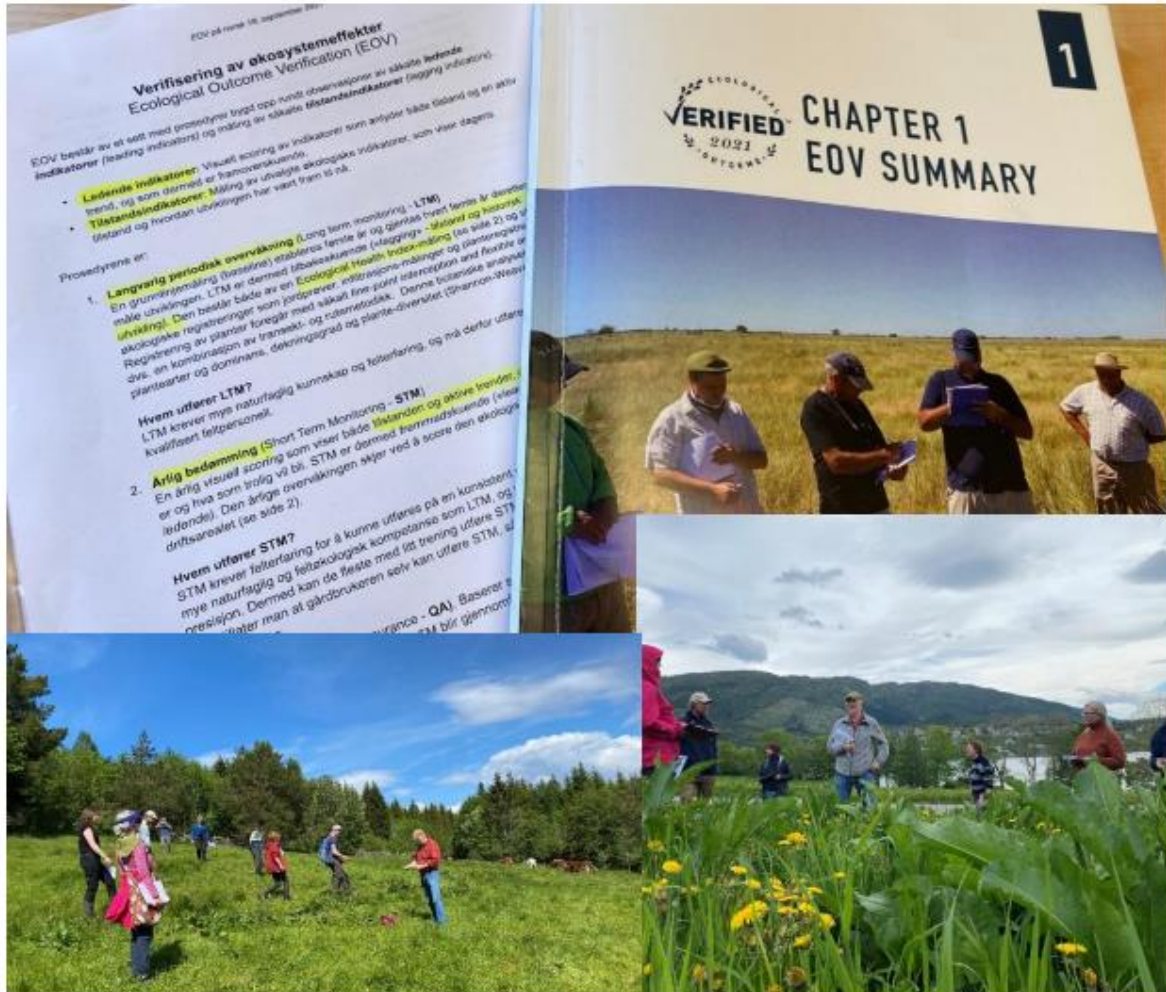
Prosjekt og EOV-metoden	1
EOV metoden	3
Kurs og startkarakterisering	4
Evaluering og innspill til første år med EOV målinger	6
Innspill til EOV- metoden	6
Terminologi	7
Indikatorene generelt	7
Indikatorene hver for seg	8
Innspill til kursene	9
Evaluering og videre arbeid	10

Prosjekt og EOV-metoden

Prosjektet "Målrettet beiting for bedre jord- og økosystemhelse" ønsker å støtte bønder med rådgiving og kursing. Målet med prosjektet er å veilede bønder i retning av regenerativ drift på sine gårder og å teste ut en metode for overvåking av økosystemprosesser. Metoden består av ulike deler og kalles på engelsk for "Ecological Outcome verification (EOV)" og på norsk for «Verifisering av økosystemeffekter».

Som viktig del av prosjektet ble det holdt et kurs i en internasjonalt utviklet metode for å vurdere endringer i jord- og økosystemvitalitet på grasdekte arealer, som eng og beiter. EOV- metoden benytter ulike indikatorer og indekser, der en grundig feltvurdering foretas første år og så hvert femte år, i tillegg til en skjønnsmessig feltvurdering hvert år.

Hensikten med EOV-metoden er at man i et eng-beitebasert system årlig dokumenterer nå-tilstanden av økosystemet ved å gi karakter/score til 13-15 ulike indikatorer (se liste s.5). Indikatorene sier mellom annet noe om plantevitalitet (hvor kraftig/frodig plantene er), forekomst av levende organismer og jordas tilstand. Indikatorene knyttes også til vannhusholdning, jordstruktur, næringstilgang, omdanning av organisk materiale, planteproduksjon og annet. Denne årlige vurderingen gjentas i fire påfølgende år for å dokumentere en trend, samt hvordan tiltak på gården påvirker scoringen til indikatorene. Det første og femte året gjøres i tillegg en rekke andre registreringer knyttet til botanisering av plantearter, beskrivelse av jordprofil og infiltrasjon.

Prosjekt og kurs på gårder der vi lærte å bruke EOV- metoden (Verifisering av økosystemeffekter). Metoden hevder å måle «økosystemprosessers vitalitet», som et grunnlag for å vurdere i hvilken grad en eng- og/eller et beitebasert landbruksareal er regenerativt eller ikke. EOV måler retning og styrke på prosessene, dvs. om prosessene er nedbrytende eller oppbyggende. Foto. R. Pommeresche.

EOV-metoden skal avdekke en trend der økosystemet regenererer (blir bedre) eller degenererer (blir dårligere) i forhold til den første vurderingen på et skifte (en eng eller beite). Vurderinger blir gjort på utvalgte skifter på gården. Registreringene skal vurdere prosesser som skjer i økosystemet (eng/beite) knyttet til kretsløp av vann, næring, artsmangfold og energiflyt. Hvordan bonden drifter gården, hvor mye han gjødsler og med hva, påvirker økosystemprosessene og skal dermed gjenspeiles via indikatorene som vurderes. Det er derfor ikke egne indikatorer for dette med drift og innsatsfaktorer. EOV er ikke en driftsform, men en metode som kan brukes både innen økologisk eller konvensjonell drift.

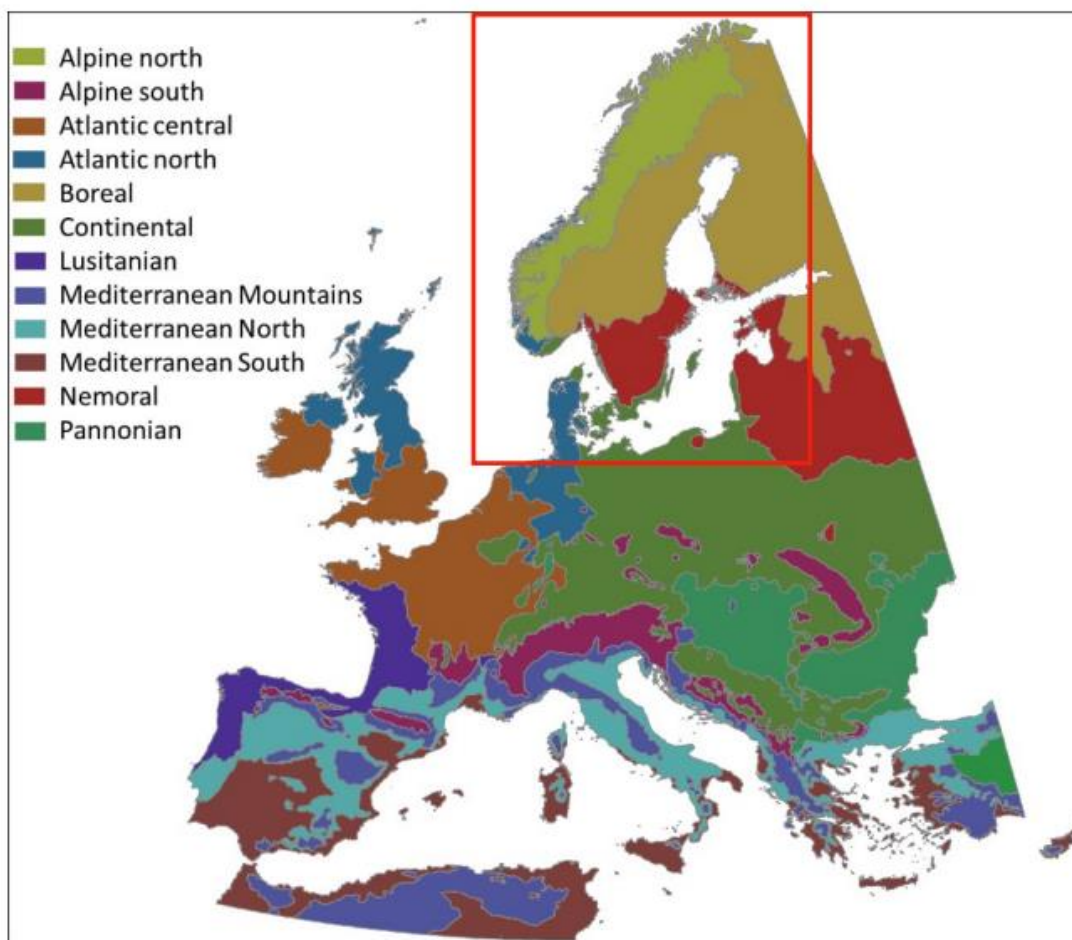
Prosjektet Måltrettet beiting for bedre jord- og økosystemhelse er et samarbeid mellom Regenerativt Norge (RN) og fem regioner i Norsk Landbruksrådgiving (NLR). Norsk Landbruksrådgiving Østafjells (NLRØ) er prosjekteier og -leder. Fem gårder i ulike deler av Norge er med i prosjektet. To gårder driver melkeproduksjon, to driver med sau og en med

ammeku. Målet er å veilede bønder i retning av regenerativ drift på sine gårder, og å teste ut EOV i Norge i samarbeid med Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK).

EOV metoden

Metoden Ecological Outcome Verification (EOV) er utviklet i områder med lange tørkeperioder, men metoden benytter indikatorer som er universelle. Dette for at metoden skal kunne brukes og være attraktiv i ulike klimasoner. Scorings-systemet for indikatorene er tilpasset den Økoregionen man arbeider i. Økoregion er en blanding av klima, geologi og vegetasjonssone (se kart nedenfor). EOV har sin egen inndeling av disse Økoregionene, slik at Norge pr nå er inndelt i 5 ulike Økoregioner. EOV- metoden er imidlertid lite testet utenfor tørre regioner og har behov for utvidet testing og tilpasning i ulike deler av Norge.

Bioregions of the Nordic Savory Hub

Kart som viser europeiske økoregioner (Environmental zones) etter European Environmental Stratification. Kilde: Wageningen University and Research.

Den totale EOv-vurderingen for en gård deles i en årlig bedømming (Short Term Monitoring, SMT) og en periodisk overvåkning hvert 5. år (Long Term Monitoring, LMT). I begge disse vurderingene brukes 15 ulike indikatorer som observeres og vurderes. Scoringene til disse indikatorene summeres opp i en samlet økologisk vitalitetsindeks, på engelsk kalt Ecological Health Index (EHI). De årlige bedømmingene gjøres på minst 10 skifter brukt til eng og beite.

Stedet (fastruten) for LTM etableres første år på et representativt skifte på gården. Her settes det opp pinner og tråder i et bestemt mønster for en såkalt *Line point and flexible area*-måling. Dette oppsettet brukes for å gjøre den første LTM (Baseline) målingen. I tillegg til EHI vurdering på minst 10 skifter, registreres i LTM også plantearter og plantedekning, vanninfiltrasjon, jordprofil graves og det tas ut jordprøver til kjemiske analyser. Denne mer omfattende periodiske overvåkingen gjøres på nytt i år fem på samme sted.

LTM registreringene krever egne EOv-utdanna fagfolk, mens de årlige registreringene kan bonden med et 45 timers EOv-kurs gjøre selv. Slik at det i praksis er gårdbruker eller landbruksrådgiver som kan gjøre de årlige registreringene. Ved at bonden hvert år selv vurderer de 13-15 indikatorene på minst 10 skifter, øker bondens kompetanse om økosystemprosessene på sin egen gård. Han/hun vil fange opp endringer og tilstandsutvikling for skiftene og gården som helhet. Resultatene fra de årlige vurderingene kan brukes til å justere driften i en regenerativ retning.

Kurs og startkarakterisering

Prosjektet arrangerte et 5 dagers EOv-kurs (45 timer) på Nordmøre 30. mai - 3. juni 2022. Det er det andre EOv-kurset i Norge. Ulf Ullring, som er utdannet EOv Master Verifier, hadde faglig ansvar på kurset. Arrangør var Norsk Landbruksrådgivning Østafjells og Regenerativt Norge. Vert for praksisdelen av kurset var en melkeproduksjonsgård i Batnfjorden (Gjemnes kommune, Nordmøre). Deltakere var rådgivere, gårdbrukere og forskere.

Det var tre dager med teori og øvinger på et gårdsbruk knyttet til EOv sine årlige bedømminger. Det innebar å lære om og øve på å score/bedømme de 13-15 indikatorene som viser både tilstand og trender i arealets økologiske vitalitet (s. 5).

Videre brukte vi 2 dager på en gård for å lære om LTM-metoden. EHI på flere skifter på gården ble bedømt og vurdert, og utfra scoringene ble det på et representativt område innen et skifte valgt sted for en fastrute, for langvarig periodisk overvåkning. Det siste knytter seg til den mer omfattende og erfaringstunge registreringen som skal gjøres hvert 5.år. Disse to siste kursdagene var for rådgiverne som er med i prosjektet, og bonden som eide gården.

En startkarakterisering av jord- og økosystemvitalitet ved bruk av EOv-metoden er gjennomført på 5 norske gårder. En landbruksrådgiver og en gårdbruker på 5 ulike steder i Norge har deltatt på kurset i EOv i mai/juni 2022. Rådgiver og gårdbruker (sammen) for hver gård, har i etterkant fått besøk og hjelp av Ulf Ullring til å gjennomføre første årets registreringer i EOv.

Indikator	Beskrivelse	Økosystemprosess påvirket
<i>Levende bladmasse</i>	Volum og dekning av grønne fotosyntetiserende plantedeler, i % av potensialet i økoregionen.	Energifyt
<i>Småkryp</i>	Observerte forekomst av insekter og andre smådyr på og i jorda.	Mineralkretsløp
<i>Sørlige gras (C4-gras)</i>	Ingen naturlig eller vanlig dyrket forekomst i nordeuropeisk grasmark. Scores derfor ikke her!	Artssamspill
<i>Gras (C3-gras)</i>	Alle gras som vokser naturlig i Norge. Nøkkelarers navn, vitalitet, reproduksjon og bladsetting.	Artssamspill
<i>Belgvekster og andre urter</i>	Først og fremst de som har en produksjons- eller kvalitetsmessig betydning. Nøkkelarers navn, vitalitet, reproduksjon og bladsetting.	Artssamspill
<i>Trær og busker</i>	Kun relevant i naturtyper hvor det er ønskelig, f.eks. hagemark. Nøkkelarers navn, vitalitet, reproduksjon og bladsetting.	Artssamspill
<i>Hensynsarter (Kontekstbestemte ønskede plantearter)</i>	Arter man ønsker å fremme av hensyn til produksjon og kvalitet, men som kan være sjeldne eller sårbare. Navn og frekvens av forekomst.	Artssamspill
<i>Problemarter (Kontekstbestemte uønskede plantearter)</i>	Arter som kan forekomme i uønskede mengder («ugras»), først og fremst som domineranter eller suksessjonsdrivere. Navn, mengde og reproduksjon.	Artssamspill
<i>Strø</i>	Dekning av døde plantedeler liggende på marka. Avvik i grad overskudd eller underskudd.	Vannkretsløp, Mineralkretsløp
<i>Omsetting av strø</i>	Grad av nedbrytning og jordinnblanding.	Mineralkretsløp
<i>Nedbryting av gjødsel</i>	Alder og nedbrytningsgrad.	Mineralkretsløp
<i>Bar jord (mark uten blad/løvdekke)</i>	Andel av marka hvor sol og regn ikke treffer planter før marka. Dekningsgrad i %. NB! Mose/lav regnes som bar jord.	Vannkretsløp, Mineralkretsløp, Energifyt, Artssamspill
<i>Jordskorping</i>	Mekanisk motstand i jordoverflaten mot vanninfiltrasjon. NB! Tett mosedekke regnes som skorping.	Vannkretsløp
<i>Vinderosjon</i>	A) Synlige tegn på aktiv vinderosjon. B) Forekomst av pedestaling/vindblotting av planterøtter og akkumulasjon av vindtransportert jord.	Vannkretsløp
<i>Vannerosjon</i>	A) Forekomst av flakerosjon B) Forekomst av pedestaling/graving rundt planter C) Forekomst av avrenningsspor D) Forekomst av aktive erosjonsfurer.	Vannkretsløp

Liste over indikatorene som inngår i Økologisk vitalitetsindeks for gras og beitemark (EHI). Oversatt til norsk av Ulf Ullring (2022).

Evaluering og innspill til første år med EOV målinger

Ilevina Sturite fra NIBIO og Reidun Pommeresche fra NORSØK deltok på alle 5 dagene på kurset. Under evaluerer vi brukervennligheten av EOV-metoden for gårdbrukere knyttet til de årlige registreringene, og tidsbruk på dette. Videre ser vi på hvilke kunnskap som trengs for å gjennomføre selve vurderingene både som rådgiver og bonde. Vi kommer også med innspill og prøver å belyse styrker og svakheter med EOV-metoden. Vi diskuterer relevansen av parameterne og indikatorene som EOV bruker, med vekt på norsk klima og andre relevante forhold.

Dette er første gang denne metoden brukes systematisk på 5 norske gårder, og det vil trenge minst 5 år for å påvise enten positive eller negative endringer. Derfor er evaluering og innspill i dette notatet knyttet til den første LMT vurderingen (startkarakterisering, Baseline) og indikator-vurderingene som inngår i økologisk vitalitetsindeks (EHI). Der sistnevnte er hoveddelen av STM og som kan gjøres av bonden selv. I tillegg har vi med noen betraktninger om metodens potensiale og relevans i Norge.

Innspill til EOV- metoden

Styrker og positive forhold:

- standardisert internasjonalt og tilpasset økoregioner
- det er laget skjema som forenkler registreringene
- felles internasjonale standard skjema er et bra utgangspunkt
- fint at det finnes kurs som man kan ta for å lære dette systemet
- det som skal vurderes i EHI skjemaet er overkommelig for en lekmann/gårdbruker
- bra at plantearter registreres i LMT
- gårdbruker er sterk involvert og blir bedre kjent med skiftene og jorda på sin egen gård
- øker bondens kompetanse om økosystemprosesser
- bonden får verktøy til å sjekke endringer i økosystemprosesser

Svakheter og forhold som kan forbedres:

- metoden er hovedsakelig utviklet i økoregioner med lange tørkeperioder. Dette gjør at det gjenstår noe for å tilpasse vurderingsskjemaene til de 5 norske økoregionene. Eksempelvis lage lister med aktuelle plantearter og erstatte eksisterende foto med foto fra økoregioner i Nordiske land. Bilder av gode referansearealer generelt vil forenkle vurderingsprosessene, og vil illustrere de ulike scoringsalternativene innad for en del av indikatorene.
- det virker som EOV enda har noe å gå på når det gjelder tilpasning, bruk og funksjonalitet under norske forhold. Arbeid for å finne og beskrive gode referansearealer for alle de ulike økoregionene i Norge bør prioriteres. Selve beskrivelsen av de relevante økoregionene (utdelt notat Boreal ecoregion og Atlantic North) bør gjennomgås og gjøres mer forståelig og anvendelig for brukeren. Alt dette er mye arbeid og det kan bli subjektivt dersom bare en fagperson gjør dette alene. Vi ser at det er under utvikling.

- kart over økoregionene (side 3) kunne vært med bedre oppløsning og knyttet til landbruksarealer i Norden og gjerne i Norge. Slik at man som gårdbruker kan finne ut om gården ligger i den ene eller andre Økoregionen.
- krever en del kunnskap om jord, botanikk og biologi, men det kan jo også ses på som en fordel for bonden.
- foreløpig mye på engelsk som bør oversettes til fagtermer som brukes i norsk landbruk.
- faglig begrep er knyttet mer til økologifag og mindre til landbruksfag og dette er utfordrende og skaper forvirring for bonden og rådgivere.
- vurderingsskala må tilpasses økoregionen, mulig den er for «snill» for noen indikatorer.
- den totale terskelverdien (scoren) virker for lett å oppnå og bør justeres.
- utfordrende å skjønne hvordan vi skal tolke, bruke og diskutere naturlige økosystemprosesser og kretsløp slik metoden legger opp til, når metoden forholder seg lite til avlingsnivå, innsatsfaktorer eller drift.

Terminologi

Det er mange begreper som brukes i EOV- metoden som ikke er vanlig å bruke i norsk landbruk eller i norsk landbruksutdanning. Begrepene stammer fra biologi-, økologi- og landbruksfag. Det kan være noe krevende for dem som skal bruke dem og dem som underviser i denne metoden. Derfor anbefaler vi å foreta en gjennomgang av faglige begrep for å finne gode norske begrep uten å miste meningen. Videre vil vi anbefale i EOV- kapittel 4 av pensum å endre til illustrasjoner/bilder som passer bedre til våre klimaforhold og økoregioner. En støtte kan også være å utarbeide en tabell med de mest brukte begrep og uttrykk, som inneholder både økologisk- og agronomisk forklaringer.

Nye begreper og litt annen forståelse og definisjon av samme ord, begrep og prosess kan også være positivt og nyttig. Dette fordi det setter i gang nye tanker rundt næringstilgang, beiting, artsmangfold og avlingsnivåer. Det er nytt for agronomer å tenke energiflyt og plantenes vitalitet/artssamspill i en eng eller beitemark, mens vannkretsløp og mineralkretsløp er litt mer kjent. Det er også nytt for gårdbrukeren å vurdere jordoverflata, artsbestemme ulike gras og urter og telle smådyr. Den kunnskapen som trengs for å bruke EOV og selve verktøyene for å registrere de ulike indikatorene, ser vi som nyttige for bonden. Han/hun får muligheter til mer allsidig vurdering av gården og å observere endringer i eng og beite som økosystem.

Indikatorene generelt

Det er bra at det er tatt med såpass mange og ulike indikatorer i økologisk vitalitetsindeks (EHI) vurderingen, samt at noe registreres hvert år og noe mer sjelden. Med flere indikatorer som vurderes hvert år, vil man lettere kunne fange opp og konkludere mer sikkert på en endring over tid, enn dersom det bare ble vurdert en eller et par forhold sjeldnere.

Det brukes 13-14 indikatorer for å finne EHI. De valgte indikatorene skal til sammen fange opp relevante forhold i de fire økosystemprosessene vannkretsløp, stoffkretsløp, energiflyt og artssamspill. Det brukes tallscore for hver enkelt indikator. Summen av scoringene viser den undersøkte gras/beitemarkas tilstand i forhold til den beste tilstanden man kan oppnå/forvente innenfor økoregionen. En maks totalt EHI-score er lik antatt potensial for økoregionen og en lavere score vil da være avvik fra potensialet. En negativ EHI-score vil indikere lokale utfordringer. Indikatorene og scoringsskjemaet som vi brukte, virket relevante og varierte rimelig greit i eng, beite og hagemark som vi vurderte. Det kan forventes at med mer målrettet beiting, kan man oppnå en høyere EHI på det samme skiftet over år.

Indikatorene hver for seg

1. Levende bladmasse (Live Canopy Abundance) – er % av potensialet (referanseområdet). Det er behov for bedre beskrivelse for hva er som potensialet av levende biomasse i økoregionene. Klargjøre om med "potensialet" menes gjødslet eller ugjødslet areal.

2. Småkryp (Living organisms) - Vi foreslår at begrepet «synlige smådyr» brukes. Dette fordi mye av det vi skal registrere ikke kryper, men for eksempel flyr eller går. «Synlige» syns vi skal med fordi det bare er dem vi ser og som gir scoring. Mikrofauna er definert som så små at vi ikke kan se dem uten lupe eller annen forstørrelse (< 0,1 mm). Mikrofauna inkluderer encella protozoer, små nematoder og tardigrader. Mens mesofauna som begrep er de litt større dyra (0,11 mm-2 mm) og makrofauna de > 2 mm. Mesofauna inkluderer nematoder, midd, spretthaler og små insekter og larver. Mens ulike større smådyr slik som meitemark, småleddsmark, tusenbein, edderkopper, vevkjerringer, biller, tovinger, snegler og større larver kalles makrofauna. Kanskje det å se etter meitemarkkast (ekskrementer) på jordoverflaten kunne vært med her. Kanskje også notere dersom det er regn og kaldt vær?

3. Warm season grasses (C4-gras) – litt mer faglig begrunnelse hvorfor det er to indikatorer på gras.

4. Cool season grasses (C3-gras) – Denne indikatoren har noen bilder i manualen, men det trengs flere bilder med arter fra norske referanseområder innen økoregionene og bilder fra utmarksbeite, innmarksbeite med slått og eng som bare slås. Vi anbefaler å utarbeide lister over hovedarter av ønskede og uønskede gras.

5. Urter og belgvekster- Finne flere bilder og lage artslister slik som for indikator 4. Utdype hvordan belgvekster vektlegges sammenlignet med andre urter. Dette fordi belgvekster har nitrogenfiksering og bringer mer nitrogen inn i økosystemet enn de fleste urter. Både urter, gras og belgvekster kan ha mykorrhiza som også bidrar i vann- og næringsopptak hos plantene.

6. Tre og busker- Her kan det også være nyttig med noen eksempler og lister over hvilke arter som er ønskelige og hvilke som er mer «ugras» som vi ikke ønsker. Det mangler forklaring for tresatte arealer i boka (Chapter 1 EOVS Summary).

7 og 8 Kontekstbestemte ønskede og uønskede arter (Contextually desirable rare species og Undesirable species). Anbefales å utarbeide lister om ønskede og uønskede arter per økoregion.

9. Strø (Litter abundance) - virker ok, ønskelig med bilder fra Norden, og et bilde fra hver av alle de tre scoringsintervallene.

10. Omsetting av strø (litter decomposition) - virker ok, men også her trengs bilder, gjerne fra alle tre mulige scoringene.

11. Nedbryting av gjødsel (Dung decomposition) – mangler bilde av middels omdanning av husdyrgjødsel. Kanskje også med bilder av ulike dyreslag sin gjødsel under omdanning.

12 Bar jord (Bare soil) – flere bilder ønskelig.

13. Jordskorping (Capping) – dette er avhengig av jordart og fuktighet. I økoregioner i Norge er det forekomst av mose. Det trengs derfor en oppklaring og gjerne dokumentasjon for mosens betydning eller fravær av betydning for særlig indikatorer 12 og 13.

Dersom det er mosedekke på et areal vil den jo bidra med å dempe slaget fra regn som faller på bakken, sammenliknet med bar jord. Mens jord med mose vil også varmes opp seinere og kan hindre spiring av nyttige plantearter. Derfor syns vi at mosens funksjon og indikasjon under våre klimaforhold bør diskuteres mer. Kunne det vært en egen indikator for mose?

14. Vinderosjon (Wind erosion) – ønskelig med flere bilder

15. Vannerosjon (Water erosion) – ønskelig med flere bilder

I vår økoregion kan det være lange perioder med regn. Infiltrasjonsevne i jorda er inkludert i LMT, men muligens den burde testes oftere.

Innspill til kursene

EOV er en omfattende metode og mye som må læres, men bra at de har prøvd å skille mellom noe som gårdbruker/lekmann kan gjøre årlig og den vurderingen som er hvert 5. år som fagpersoner bør gjøre. Det trengs minst den tiden som kurset er satt opp for å lære seg dette.

Årlig STM: 3 dager kurs a 3 x 9 timer = 27 timer pluss ev. forberedelse og etterarbeid, minst et par dager til å lese relevant litteratur og sette seg inn i metodene, samt egen prøving og øving utover selve kurset.

LTM: I dette var det 2 dagers kurs a 9 timer + deltakelse på kurs for å kunne gjennomføre disse vurderingene. Det er i minste laget for å nå gjennom det mest vesentlige på selve kurset. I tillegg trengs også der en del lesing til forberedelse og mer trening i feltet på å gjøre dette.

Vi tenker også at det er bra med nettverksgrupper som er på kurs sammen og som kan holde kontakten seg imellom og ev. kunne spør noen om råd i etterkant. Det kunne også vært lagt opp til noe mer kursing og oppfølging i etterkant av begge kursene. Dette gjøres også for de rådgiverne og bøndene som deltar i dette prosjektet. Bonde og rådgiver kunne hatt nytte av å ta de første årene med STM gjennomføringer sammen, for å få økt forståelse og diskusjon.

Evaluering og videre arbeid

Vi mener at EOV har nok ulike indikatorer og registreringer for å ha potensiale til å fungere i ulike økoregioner i Norge, for å gi et grasdekket areal en score/totalindeks. Den totale scoren (terskelverdien) for å bli godkjent som regenerativ under norske forhold bør vurderes om skal være noe høyere.

Det å vurdere om den oppnådde scoren gården eller skiftet får, gjenspeile «god jord- og økosystemvitalitet» gjenstår å dokumentere. Det krever flere data fra norske gårder og vi anbefaler utveksling av erfaringer og data med naboland innen de samme økoregionene som vi tilhøre i EOV sammenheng. Trender mellom to LMT målinger bør dokumenteres i de ulike økoregionene i Norge før det konkluderes om EOV kan brukes til å vurdere økosystemprosesser på norske gårder.

EOV metoden inkluderer ikke innsatsfaktorer som bonden bruker for å oppnå en høy planteproduksjon. Hvordan bonden drifter gården, hvor mye han gjødsler og med hva, påvirker økosystemprosessene og skal dermed avspeiles via indikatorene som er inkludert i EHI. Dette er ikke enkelt forstå for oss som har lært å vurdere produksjonspotensialet basert på innsatsfaktorer. Derfor krever EOV metoden en annen tilnærming og forståelse enn den er vi vant med. Vi (forfatterne av notat) trenger også mer tid og flere muligheter til å delta på gårdsvurderinger for å evaluere metoden mer i detalj.

For å få relevante og nok data knyttet til endring av jord- og økosystemprosesser bør dette prosjektet gå over minst 5 år, for å få en ny LTM måling og da også 5 årlige STM målinger. Da har man data fra 5 ulike gårder til å vurdere intern endring og forskjeller mellom gårder og ulike husdyrproduksjoner. Etter det kan det sikkert også sies mer om hvilken terskelverdi (totalscore) som skal settes for å kunne si at et skifte regenererer eller at hele gården drives regenerativt.